

Pronken met andermans veren, of: *Andere Tijden, 2000*

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

© samenstelling Bart FM Droog, 7 augustus 2019

[Droog Magazine](#), 2019

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Inleiding](#)

[Wat is te zien?](#)

[Gebabbel als bron](#)

[De begeleidende tekst op de Andere Tijden-site](#)

[Verwijzingen in proefschrift naar dit tv-item](#)

[Plagiaat en zelfplagiaat](#)

Albert Gemmeker, commandant van Westerbork

Screenshot van titel op begeleidende pagina *Andere Tijden*-site.¹

Zowel in zijn proefschrift als in zijn weerwoord² op het TPO-artikel³ verwijst Ad van Liempt naar de *Andere Tijden*-uitzending van 9 april 2000.⁴ Van Liempt was de samensteller van het item over Gemmeker en eindredacteur van het programma. Hij doet het voorkomen alsof die uitzending een diepgaande documentaire was over Albert Gemmeker. Maar klopt dat eigenlijk wel?

Wie dat programma opzoekt ziet dat het weliswaar als titel heeft 'Albert Gemmeker commandant van Westerbork', maar dat is misleidend.

13 minuten, 33 seconden

Het 31 minuten durende programma is grotendeels gewijd is aan een Friese Siamese tweeling. Het gedeelte waarin Albert Gemmeker behandeld wordt duurt precies 13 minuten en 33 seconden, van 16' 35" tot en met 30' 08".

Alles wat presentator Hans Goedkoop vertelt, stamt van Loe de Jong, Eddy Hillesum, Willy Lindwer, Philip Mechanicus en Jacques Presser. Ze staan niet op de aftiteling vermeld – alleen op site. Waarover later meer.

Naar [inhoudsopgave](#).

1 <https://anderetijden.nl/programma/1/Andere-Tijden/aflevering/664/Albert-Gemmeker-commandant-van-Westerbork> . [Gezien 01-08-2019].

2 Bart FM Droog. 'Ook dat was dom van mij'. Ad van Liempt reageert. TPO/Droog Magazine, Amsterdam/Eenrum, 21-07-2019.
<http://www.droog-mag.nl/2019/vl/ad-van-liempt-weerwoord-1.html>

3 Bart FM Droog. Ad van Liempt heeft nooit écht excuses aangeboden voor zijn betrokkenheid bij oorlogsouders. *The Post Online*, Amsterdam, 08-05-2019.
<https://tpo.nl/2019/05/08/ad-van-liempt-heeft-nooit-echt-excuses-aangeboden-voor-zijn-betrokkenheid-bij-oorlogsouders/>

4 Albert Gemmeker commandant van Westerbork *Andere Tijden*. 09-04-2000.
<https://anderetijden.nl/programma/1/Andere-Tijden/aflevering/664/Albert-Gemmeker-commandant-van-Westerbork>

Wat is te zien?

- Fragmenten uit een NDR-interview met Gemmeker uit 1959, waarin hij niets wezenlijks zegt, en vooral leugens verkoopt.
- Fragmenten van de bekende Breslauer film.
- Shots van het kampterrein en Gemmekers villa, anno 2000.
- Een paar anekdoten van oud-gevangene Mevrouw Asch-Rosenthal, in de oorlog huishoudster van Gemmeker in Westerbork. Opgenomen in 1997.⁵ Met alle respect: een getuigenis afgelegd 50 jaar na dato over ditjes en datjes – onbruikbaar voor serieus onderzoek. Bovendien speelt bij haar duidelijk het Stockholmsyndroom. Als huishoudster van Gemmeker had ze een bevoorrechte positie. Men zou kunnen zeggen dat ze daardoor niet op transport is gestuurd, en dus – op een verwrongen wijze – aan Gemmeker haar overleven dankt.
- Prof. dr. Johannes Houwink ten Cate. Hij vertelt hij dat het vaststaat dat de treinen uit Nederland met begeleiders Auschwitz-Birkenau binnenreden, en dat die begeleiders *dus* hebben meegekregen wat daar gebeurde. Maar die uitspraken, hoewel ze kloppen, worden niet onderbouwd. Je zou op z'n minst weten waarop deze hoogleraar zich baseert.

Immers – Houwink ten Cate had – zover bekend⁶ – tot in 2000 nooit serieus onderzoek gedaan naar de treinbegeleiders. Hij zal het ongetwijfeld ergens gelezen hebben, maar vertelt de kijkers niet in welk boek. Op zich is dat niet ongebruikelijk in een tv-programma. Alleen: in het proefschrift van Van Liempt wordt naar deze uitspraken, in dit tv-programma verwezen als een feit.⁷

Naar [inhoudsopgave](#).

5 Ad van Liempt. *Albert Gemmeker. Commandant van Kamp Westerbork*. Balans, Amsterdam, 2019. Hoofdstuk 9, noot 15. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de KOBO e-bookversie, die alleen vaste hoofdstuknummers en geen vaste paginanummers heeft.

6 Overzicht publicaties Johannes Houwink ten Cate. KNAW, [Gezien 01-08-2019]. [https://pure.knaw.nl/portal/en/persons/johannes-houwink-ten-cate\(84b44d8d-a675-4ca7-8334-128f52edc9b6\)/publications.html](https://pure.knaw.nl/portal/en/persons/johannes-houwink-ten-cate(84b44d8d-a675-4ca7-8334-128f52edc9b6)/publications.html)

7 Van Liempt. *Gemmeker*, hoofdstuk 14.

Gebabbel als bron

En nu wordt het écht vreemd. In het proefschrift staat: “Holocaust-onderzoeker dr. Johannes Houwink te Cate zei in 2000 al op de televisie dat Gemmeker van hen [de treinbegeleiders] gehoord moet hebben over de ware gebeurtenissen in Auschwitz en Sobibor. Achttien jaar later houdt hij die mening overeind. Er staat inmiddels, door **uitgebreid onderzoek**, vast dat minstens de helft van het begeleidend personeel wist van de massamoord in de kampen.(...)”⁸ – waarna middels noot 7 verwezen wordt naar een gesprek dat Ad van Liempt op 8 oktober 2018 voerde met zijn promotiebegeleider Houwink ten Cate. Maar wie dat uitgebreide onderzoek verricht hebben, of in welke boeken of studies dat onderzoek na te lezen is, daarover deelt Van Liempt de lezers (en dus ook zijn promotores) helemaal niets mee.

Maar nu terug naar *Andere Tijden*, oftewel het jaar 2000.

Naar [inhoudsopgave](#).

8 Ibidem. En in noten bij hoofdstuk 14, noot 7.

De begeleidende tekst op de Andere Tijden-site

Dat Gemmeker tot niet meer dan tien jaar werd veroordeeld heeft ermee te maken dat hij altijd heeft volgehouden niet te hebben geweten van het lot dat de joden in de vernietingskampen wachtte. En de openbare aanklager in Assen is er niet in geslaagd tijdens het proces tegen Gemmeker in 1948 het tegendeel te bewijzen. Ook een nieuw justitieel onderzoek begin jaren zeventig in Duitsland leidde niet tot andere conclusies.

Screenshot van passage op begeleidende pagina *Andere Tijden*-site⁹

Nota bene: de zin “Ook een nieuw justitieel onderzoek begin jaren zeventig in Duitsland leidde niet tot andere conclusies” is het bewijs dat Ad van Liempt al in 2000 weet had van het tweede Duitse justitiële vooronderzoek dat in 2019 als groot nieuws werd gebracht. Dat Van Liempt dit wist, is niet vreemd. Want het was bij kenners en geïnteresseerde krantenlezers algemeen bekend, in de periode 1968-1973. Van Liempt is geboren in 1949, in WO II geïnteresseerd; ergo tien-tegen-één dat hij destijds de krantenstukken erover gelezen heeft of dat iemand hem erop gewezen heeft.

In de uitzending laat Ad van Liempt presentator Hans Goedkoop zeggen dat er nooit serieus onderzoek is gedaan naar Gemmeker. Wie De Jong erop naslaat ziet dat ook dit onzin is. Op pagina's 734- 745 van *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog - Deel 8 – Gevangenen en gedeporteerden* (2e band), 1978 staan Gemmeker en zijn entourage centraal. Die elf pagina's zijn de weerslag van een zéér diepgaand onderzoek door De Jong naar Gemmeker, en uit precies die pagina's is de Andere Tijden-uitzending opgebouwd.

De Jong, blz. 734: [begin Albert Gemmeker-onderzoek](#).

De Jong, blz. 735: [Gemmeker – Beekvliet – Westerbork – minnares](#).

De Jong, blz. 736: [Transporten, wat wist Gemmeker?](#)

De Jong, blz. 737: [Bewaking Westerbork](#).

De Jong, blz. 738: [Ontsnappingen](#).

De Jong, blz. 739: [Represailles](#).

De Jong, blz. 740: [Ontsnappingen](#) (2).

De Jong, blz. 741: [Relatie Joodse kampstaf met Gemmeker](#).

De Jong, blz. 742: [Stammliste](#).

De Jong, blz. 743: [Dienstleiter - Verzoekschriften aan Gemmeker](#).

De Jong, blz. 744: [Arthur Pisk, Dr. F. Spanier, Gemmeker](#).

De Jong, blz. 745: [Dienstleiter](#).

⁹ Albert Gemmeker commandant van Westerbork Andere Tijden. 09-04-2000.

<https://anderetijden.nl/programma/1/Andere-Tijden/aflevering/664/Albert-Gemmeker-commandant-van-Westerbork>

De Jong besteedt nog vele bladzijden aan de gang van zaken in kamp Westerbork, waarbij hij herhaaldelijk over Gemmeker bericht, t/m pagina 767.¹⁰

In de uitzending uit 2000 noch op de aftiteling wordt De Jong genoemd; hij staat wel als bron op de *Andere Tijden*-site vermeld, maar dat is absoluut onvoldoende. De tv-uitzending is een zelfstandig product, waarin auteursrechtelijk gezien de hoofdbronnen gemeld dienen te worden.

Deze wijze van bronvermelden is even idioot als een 'geraadpleegde literatuur'-lijst in een boek te vervangen door een verwijzing naar de Koninklijke Bibliotheekcatalogus. Maar dit terzijde.

Naar [inhoudsopgave](#).

10 Zie: <http://resolver.loedejongdigitaal.nl/nl.vk.d.8-2?view=html&q=gemmeker#nl.vk.d.8-2.3.4.6.1>

Verwijzingen in proefschrift naar dit tv-item

In zijn proefschrift verwijst Van Liempt op vier plaatsten naar de *Andere Tijden*-uitzending van 2000:

Hoofdstuk 5, noot 1

Hoofdstuk 5, noot 6

Hoofdstuk 12, noot 20

Hoofdstuk 14, noot 6

Hoofdstuk 5, noot 1 – De betreffende passage gaat over het NDR-uitzending. Als bron wordt *Andere Tijden* opgegeven, wat bizar is. Je verwacht daar een verwijzing naar het juiste Duitse tv-archief. Want in de uitzending worden alleen maar fragmenten van dat NDR-interview getoond. In de tekst op de site staat bij beeldverantwoording alleen 'Westerbork-film van Breslauer. (Herinneringscentrum Westerbork)'. De NDR wordt niet eens genoemd. Wel op de aftiteling, maar dan alleen 'Met dank aan NDR'.

Hoofdstuk 5, noot 6 – Idem dito.

Hoofdstuk 12, noot 20: Passage over dat NDR-interview, en van Liempt schrijft daar dan: "Maar onmiskenbaar ook het optreden van een man op de vlucht, die doodsbang was dat hem opnieuw een lange straf boven het hoofd hing". Dat is zo ongeveer hoe Houwink ten Cate dat interpreteert, maar waarop deze zich baseerde? Dat wordt niet duidelijk gemaakt.

Hoofdstuk 14, noot 6. Deze passage: "Holocaust-onderzoeker dr. Johannes Houwink ten Cate zei 2000 al op de televisie dat Gemmeker van hen [de treinbewakers] gehoord moet hebben over de ware gebeurtenissen in Auschwitz en Sobibor." Zie hiervoor ook: '[Gebabbeld als bron](#)'.

Naar [inhoudsopgave](#).

Plagiaat en zelfplagiaat

De *Andere Tijden*-uitzending kan worden beschouwd als een vorm van plagiaat, omdat deugdelijke bronvermeldingen in het programma zelf en op de aftiteling ontbreken. Dat de bronnen (deels) wel op de site vermeld staan, doet er niet toe: in juni 2000, twee maand na de uitzending, had slechts veertig procent van de Nederlandse huishoudens een internetaansluiting.¹¹

Door in zijn proefschrift herhaaldelijk te verwijzen naar deze tv-uitzending, en dan specifiek naar de niet onderbouwde uitspraken van prof. dr. Houwink ten Cate, gaat Ad van Liempt zich óók te buiten aan een vorm van zelfplagiaat.

Hij presenteert het tv-programma als bron, en dat is het bepaald niet.

Naar [inhoudsopgave](#).

11 Vier van de tien huishoudens op internet. Centraal Bureau voor de statistiek, Den Haag/Heerlen, 23-07-2001.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2001/30/vier-van-de-tien-huishoudens-op-internet>